

Àngel San Martín, ed. *La Mediterrània: realitat o metàfora*. Ajuntament de Gandia / Universitat de València. València, 1993.

Aquest títol enuncia la temàtica que la Universitat d'Estiu de Gandia va triar per a la convocatòria del 1992, i el volum no fa si-

nó donar-ne compte. Els temes hi són exposats amb un llenguatge clar i rigorós, amb perspectives d'aglutinació i de diàleg més que no pas de distanciament.

Babette Cole. *La mamà va pondre un ou! Traducció de Pilar Jufresa*. Edicions Destino. Barcelona, 1993.

La mamà va pondre un ou! és un llibre d'educació sexual per als

més menuts. La mamà i el papà decideixen que ha arribat l'hora d'explicar als fillets com neixen els nens. Com s'ho faran, però? Ja ha arribat el moment? I llavors comencen a fer equilibris amb tota mena de tòpics...

Kamata Satoshi. *Toyota i Nissan. L'altra cara de la productivitat japonesa*. Columna / CONC. Barcelona, 1993.

Es tracta de la primera publicació de la col·lecció "Sociologia del Treball", impulsada per la Comissió Obrera Nacional de Catalunya. L'autor és un periodista japonès que es va introduir en la cadena de muntatge de la Nissan per poder-ne copsar l'experiència i així escriure el llibre.

Catalans als camps de concentració

Daniel Díaz Esculies. *Entre filferades. Un aspecte de l'emigració*

republicana dels Països Catalans (1939-1945). La Magrana. Barcelona, 1993. 238 pàgs.

Ja un fa molt de temps, però per allò de no perdre la memòria històrica és bo de recordar-ho de tant en tant: l'any 1939 més de cent mil catalans es van veure obligats a marxar del país fugint de les grapes de l'exèrcit franquista. Era, si fa no fa, un assumpte de vida o mort. I, certament, molts d'aquests exiliats catalans del 1939 van salvar la vida pel simple fet d'haver guillat. Però, per dir-ho d'una manera ben col·loquial, les

van passar ben magres. *Entre filferades*, de Daniel Díaz Esculies, tracta exactament de la penosa existència que van haver d'arrossegar els exiliats catalans, acabada la Guerra Civil espanyola.

Amb una documentació gairebé exhaustiva (primer mèrit del llibre: l'autor juga amb un autèntic cabal de fonts que fins avui ningú no s'havia molestat a buscar), Díaz Esculies ens ofereix el fresc del que fou l'exili republicà. Què ens diu en aquest fresc? Doncs, diverses coses: que els exiliats sovint van viure en condicions infrahumanes i van ser mal rebuts, maltractats, vexats, tancats en camps de concentració indecents (potser hi ha algun camp de concentració que no sigui indecent?) i; per a acabar-ho d'adobar, van ser estigmatitzats amb

JAY MAIBEL

allò de *rojos separatistas*. Les grans potències (França, Gran Bretanya) es van cobrir de glòria en la forma i manera d'acollir els exiliats. I, en el fons, si els van acollir va ser perquè no els tocava altre remei, perquè aquest *acolliment* no era sinó el mal menor. Molta proclama antifeixista, però els exiliats antifeixistes van anar a parar als camps de con-

centració de la democràcia. Algú dirà que això que s'acaba de dir és cosa sabuda. Potser sí, però no tant. En tot cas, *Entre filferades* té la gran virtut de donar-nos les dades de la qüestió: el nombre d'exiliats, els camps de concentració existents (i no sols els francesos, sinó també els soviètics i els anglesos), la jornada dels habitants dels camps, les organitzacions que es van dignar ajudar els exiliats i, és clar, les vicissituds que van fer que un nombre d'exiliats canviessin els camps de la democràcia pels camps nazis.

Díaz Esculies s'ha endinsat, amb èxit, en una història no gaire estudiada: la de l'exili català als camps de concentració durant la primera meitat dels anys 40.

Miquel Porta Perales

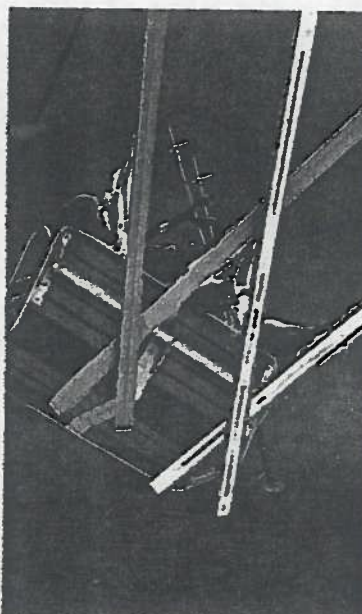
El conte del comte que no sabia fer comptes

Claudi Alsina Català. *Del número 0 al 99. Fem comptes amb els contes*. Col. Instruments-Guix. Ed. Graó. Barcelona, 1993. 134 pàgs.

"Menys pissarra i més imatge, més laboratori, més màquines", demanava Claudi Alsina per a l'ensenyament de les matemàtiques en una entrevista publicada a *Escola Catalana* fa uns mesos. Alsina, professor de l'Escola d'Arquitectura de la Universitat Politècnica de Catalunya, ha posat un nou instrument a l'abast dels mestres bo i servint la filosofia que defensava. A *Del número 0 al 99* hi ha 101 textos basats en cada un dels nombres del primer centenar —inclos el 100, que no és esmentat en el títol—.

El llibre d'Alsina ajuda a fer, com diu el subtítol, "comptes amb els contes". Són històries molt curtes, anècdotes, imatges, exageracions, faules. L'autor hi mostra un gran enginyer per a trobar la punta per on agafar cada un dels nombres i mun-

JAY MAIBEL

tar-hi alguna història al voltant. I també utilitza un llenguatge àgil i una ironia gairebé permanent. Les petites històries serveixen per a introduir algunes nocions matemàtiques, però sobretot serveixen per a

apropar el món dels nombres als petits alumnes. Són una excusa per a explicar de manera atractiva què és la sèrie de Fibonacci, presentar una versió molt dolça del teorema de Pitàgores o mostrar amb el 69 els perills d'utilitzar la reversibilitat de certs nombres amb finalitats fraudulent. Però també per a fer conèixer el món de les mesures antigues i modernes, els errors que ens pot causar no saber fer comptes, l'enrevesament de les xifres romanes per a les operacions aritmètiques, o per a trobar explicacions senzilles a les potències o als nombres primers. El llibre de Claudi Alsina es complementa amb una colla de propostes de qüestions per a plantejar a classe (tres per cada número) i altres activitats, com ara fer murals, escriure poemes, dibuixar còmics o organitzar obres de teatre, sempre, òbviament, basant-se en el món dels números. D'aquesta forma, una bona preparació aritmètica evitarà que, de grans, als nens d'ara, els prenguin el número.

Xavier Duran